

Metodologie psychologie

PSY401

2012, Setkání 1

Co je záměrem kurzu PSY401

- **Integrace** poznatků z bcl studia, zejména KVAN a KVAL přístupů do jednoho metodologického rámce
- **Rozšíření** o aspekty související s konkrétními projekty diplomových prací – tj. provedení výzkumu v **praxi**: klinika, terapie, organizace/školy, poradenství, personalistika...
- **Rozšíření** o nové aspekty potenciálně použitelných postupů (designů)
- **Kultivace kritické reflexe**: čtení výzkumných studií a příprava projektu

Hlavní cíle

- Příprava projektu diplomové práce
- Audit probíhajícího výzkumu k diplomové práci (platí pro studentky/studenty, kteří již začali DP připravovat)

Pro koho je určen PSY401

- Studentky/studenty připravující diplomovou práci

Projektový charakter PSY401

- Pouze 3 přednášky, zbytek semestru diskuse projektů,
- Požadavky na projekty jsou uvedeny v sylabu
- Projekt – samostatná práce studentky/studenta
- max 10 min prezentace na semináři – přihlášení formou seminárních skupin do **17.10. 2012**
 - účast na diskuzi projektů druhých
 - Budou prezentovat všichni? neprezentované či nedostatečně prezentované projekty budou posuzovány důkladněji
- Odevzdání dopracované verze projektu do **8.1.2013**
 - Možnost jednoho přepracování.

Rekapitulace požadavků

- Presentace projektu – pdf. či jiné formáty
- Důkladně zpracovaný výzkumný projekt DP

Východiska

- Zvolit si ohnisko, oblast výzkumu, výzkumný problém
- Formulovat výzkumnou otázku/otázky
- Zopakovat si vědomosti obecně metodologické – viz literatura v sylabu
- Projít zdroje specifické pro zvolenou oblast
- Kriticky přečíst řadu relevantních **empirických studií** – nejméně tři klíčové přiložit k projektu /pozor na publikační ornamentalismus! :-)

Potřebuje praxe výzkumy?

- **Význam specificky koncipovaných výzkumů:**
 - řešení akutních problémů
 - vylepšování (své) praxe, reflexe
 - kultivace oboru, s nímž jsem identifikován
- **Význam základního výzkumu pro praxi:**
 - Zda jsou jeho výsledky použitelné společensky, institucionálně individuálně, morálně, v kultuře, v časovém horizontu

Výzkum v praxi: problémy

- V lidské rovině jsou mezi badateli a praktiky překážky komplikující komunikaci a spolupráci
 - problém atribuce nadřazenosti a reaktivity zkoumaných osob >> emancipace praktiků a respondentů, mísení rolí
 - různé znalostní báze
- Klasický model přenosu vědeckých poznatků do praxe v psychologii nefunguje příliš dobře
 - RDDA – research, development, diffusion, adoption
 - v medicíně cca 20 let, psychologie/pedagogika víc
- Časová podmíněnost/proměnlivost mnoha poznatků

Specifika výzkumu v praxi

- kde se jev **vyskytuje** spíše než tam, kde je třeba jej **vyvolávat**
- řešení **problémů** spíše než pouze vytváření **poznatků**
- **predikce** účinků spíše než nalézání **příčin**
- vývoj a testování programů, **intervencí**, služeb... spíše než **teorií**
- hledání **velkých účinků** spíše než **statisticky významných** vztahů
- preferování **měnitelných proměnných** spíše než snaha o **úplnost**
- omezený čas a zdroje (**jeden pokus**) spíše než **více pokusů**
- téma iniciuje **sponsor** spíše než **výzkumník** sám
- **všestranní badatelé** spíše než **vysoce specializovaní** odborníci
- **rozmanitý výzkumný tým** spíše než tým **pouze z výzkumníků**
- **více účelů a uživatelů** **spíše než 1 účel** – poznání pro všechny

Upraveno podle Robson (2002:12)

Příklady příruček podle oblastí praxe

- Cassell, Symon (1994). *Qualitative methods in organizational research: a practical guide.*
- Schwab (2005). *Research methods for organizational studies.*
- Marks, Yardley (2004). *Research methods for clinical and health psychology.*
- McLeod, J. (2003). *Doing counselling research, 2nd.*
- Groves et al. (2004). *Survey methodology.*
- Maxwell, Delaney (2004). *Designing experiments and analyzing data: A model comparison perspective.*
- Bennett, J. (2003). *Evaluation methods in research.*
- *Internet, soc-psych experimenty, kognitivní...*

Disciplinovaný výzkum (D. Hiles)

- Paradigmatické pŕtky do výzkumu nepatřŕ (jde o filozofii vĕdy a politiku)
- Možnost a nutnost plurality paradigmat

Disciplinovaný výzkum: zodpovědné, racionální a kritické využívání široké palety designů, metod a analýz k realizaci účelů výzkumného projektu.

- kombinování KVAN a KVAL prvků a studií podle potřeby
- jednotný rámec pro posuzování validity
- filozoficky zakotveno v novějších (kriticky) realistických epistemologických přístupech – Bhaskar, Harré

D. Hiles: 8 „faktů“ o výzkumu

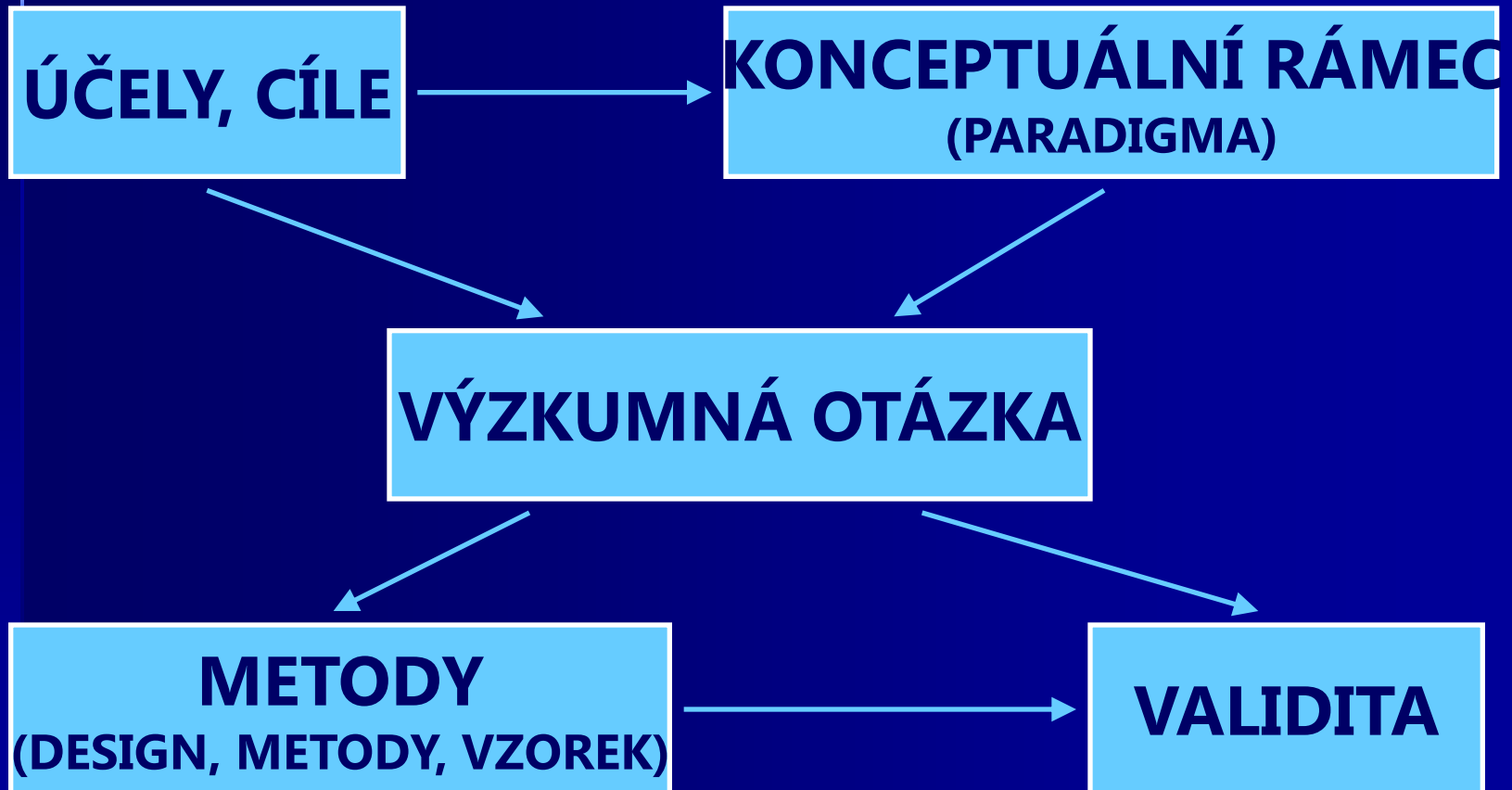
- Výzkum je zkoumání, které vede k **novým poznatkům**.
- **Výzkumná otázka** a poznatky musí být diskutovány **v kontextu předchozích znalostí**.
- Každý výzkum spočívá na nějakých **předpokladech** – různí badatelé nevyhnutelně pracují s **různými paradigmaty**.
- Ve výzkumu děláme teoretická a praktická **rozhodnutí**, přičemž se držíme **etických** principů.
- Postupy ve výzkumu by měly být **systematické**, rigorózní a musí být natolik jasné, aby se daly **replikovat**.
- Výzkumná zjištění by měla být **jasná a přesvědčivá** pro druhé.
- Výzkum jen **zřídka úplně zodpoví** výzkumnou otázku; obvykle vede spíše k nápadům na další zkoumání.
- Do výzkumu se pouštíme, protože máme zájem a chceme něco změnit – **publikace** a sdílení s kolegy je přirozenou součástí výzkumného procesu.

Limity vědeckého poznání:

(R:32)

- Žádná fakta nejsou nezpochybnitelně platná. Fakta jsou poplatná teorii a jsou sociálním a historickým produktem.
- Úkolem vědy je vytvářet teorie vysvětlující reálný svět a testovat tyto teorie pomocí racionálních kritérií
- Vysvětlením se rozumí to, jak mechanismy produkují události. Od jevů a událostí se pozornost přesouvá spíše ke strukturám a mechanismům. Konkrétně se vysvětlením rozumí ukázání, jak došlo k události v konkrétním případě. Lze vysvětlovat i bez možnosti predikovat.
- Zákon je charakteristická pravidelnost jednání nebo tendence mechanismu.
- Reálný svět zahrnuje i sociální realitu na individuální, skupinové, institucionální a společenské úrovni
- Pojem kauzality je založen na entitách, jejichž jednání je funkcí jejich základní struktury a **především nikdy nejde o lineární kauzalitu**

Možné schéma výzkumného projektu

Disciplinovaný výzkum (D.Hiles)

Předpoklady + paradigmatata

Teorie + epistemologie.

Strategie, design

**Metody tvorby dat,
měření**

Analýza

Kritické hodnocení

Validita. Začlenění do teorie, praxe. Publikace.

Co může být účelem výzkumu

Co se má kdo dozvědět a s jakým účinkem?

- Predikovat
- Obohatit znalostní bázi
- Něco prosadit na úrovni osobní, společenské, institucionální, organizační
- Změřit změnu, výsledek, efekt
- Porozumět složitým jevům jako je kultura, změna, lidé(?)
- Otestovat nové myšlenky (hypotézy)
- Vytvořit nové myšlenky (hypotézy, teorie, vztahy)
- Informovat, propagovat, osvěta (veřejnost, zainteresovaní)
- Zkoumat minulost

Smíšená metodologie

(Mixed-methodology, M-M přístup)

- Mísením KVAN – KVAL se paleta možných designů obrovsky rozšiřuje.
- Pro mnoho badatelů je tato paleta možností příliš široká, nedokáží si vybrat
 - Dogmaticčnost - odmítnutí
 - Používání designů obvyklých v dané oblasti
 - Obecné M-M designy – např. Tashakkori, Teddlie, 2003, více viz literatura v sylabu

Možnosti smíšeného „Q&Q“ projektu

- Mísení uvnitř studie (tvorba dat/postup, analýza)
 - např. KVAL data → kódování → statistika
 - např. KVAN data → klastrování → KVAL analýza
- Mísení několika podstudií
 - Sekvenční:
 - KVAN --> KVAL (např. posílení validity závěrů kvantitativní studie; navázání na klastrování)
 - KVAL --> KVAN (např. KVAL studie poskytne významné jevy, které se KVAL studie snaží měřit)
 - Souběžné
 - KVAL + KVAN (např. současný sběr KVAL i KVAN dat)

Shrnutí

- Praxe výzkum komplikuje a zároveň odůvodňuje
- Znalost metodologie mj. umožňuje podle potřeby vybírat z široké palety metod – disciplinovaný výzkum
- Volba metodologie buď podle aktuálních trendů v dané oblasti zkoumání nebo obecné mixed-methods designy.